

ก 10434

มธจ ๑๗๗

เล่มที่ ๑๒ ฉบับที่ 11686 วันศุกร์ที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ หน้า 126

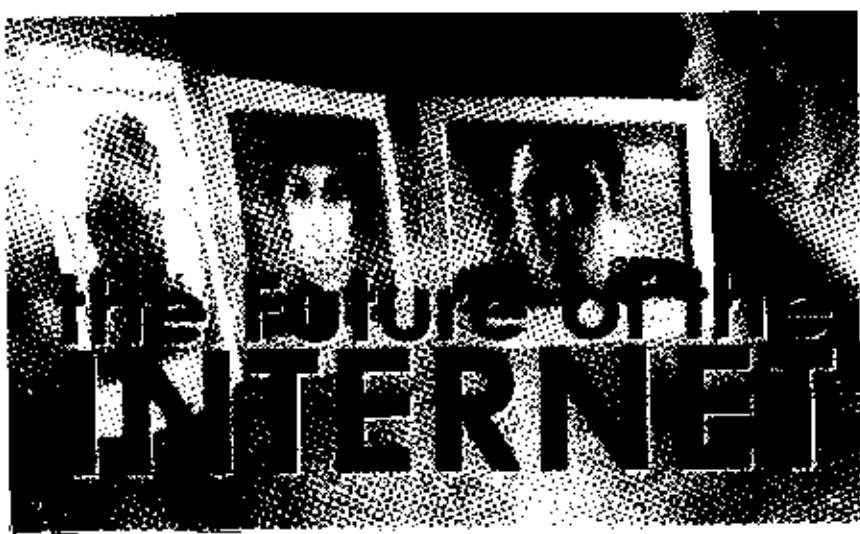
มหาวิทยาลัย
วิทยาการ

ePeople

อนาคต

ของ 'อินเทอร์เน็ต'

ในเมืองไทย

[ถ่ายดัดแปลง]

โครงการจินตนาการปฏิรูปสื่อทศวรรษหน้า 2010-2020 (Re-thinking Media Reform & the Integrated Media Policy - IMP) โดยคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) สนใจศึกษาและทำการวิจัยที่มองถึงอนาคตของสื่อในช่วงปี 2010-2020 ในกลุ่มสื่อ 4 ประเภท นั่นคือ ภาพยนตร์ ดิจิทัลมีเดีย อินเทอร์เน็ต และสื่อกระจายเสียง เป็นกิจกรรมผสมผสานเพื่อเสนอแนะนโยบายบูรณาการสำหรับสื่อในยุคเปลี่ยนผ่านทางการเมืองและเทคโนโลยีในทศวรรษหน้า

ทั้งนี้ ขอนำเสนอการมองอนาคตของสื่ออินเทอร์เน็ตว่า มีการพัฒนาในลักษณะใดอีก 10 ปีข้างหน้า และค้นหาประเด็นน่าสนใจ นำเป็นหัวข้อของการเสนอแนะนโยบายด้านอินเทอร์เน็ตที่มีต่อสังคมไทย รวบรวมความคิดและข้อมูลโดยอิสระ ไร้พรมแดน ไร้พรมแดน ไร้พรมแดน ไร้พรมแดน ไร้พรมแดน ไร้พรมแดน ไร้พรมแดน ไร้พรมแดน ไร้พรมแดน ไร้พรมแดน

งานชิ้นนี้ สรุปในเบื้องต้นได้ว่า อินเทอร์เน็ตมีหลายคำนิยาม แต่ที่เห็นชัดคือ เป็น "โครงข่ายโทรคมนาคม" ที่ใช้ส่งข้อมูลระหว่างกัน ครอบคลุมพื้นที่ทั่วโลก เป็นสื่อกลางสำหรับบริการการสื่อสารข้อมูลชนิดต่างๆ โดยมีบริการหลายรูปแบบ ทั้ง อี-เมล, FTP, USENET แต่ที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ "เวิลด์ไวด์เว็บ" (world wide web) ที่เรียกกันย่อๆ ว่า "เว็บ"

หากแบ่งพัฒนาการของอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย คงพอแบ่งได้ 5 ยุค นั่นคือ

ยุคแรก (พ.ศ.2530-2534) ช่วงบุกเบิก ที่มีการรับส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (อี-เมล) กันเป็นส่วนใหญ่ในสถาบันการศึกษา

ยุคที่สอง (พ.ศ.2535-2537) อินเทอร์เน็ตเริ่มเป็นที่รับรู้ของประชาชน มีการพยายามเชื่อมโยงเครือข่ายของสถาบันการศึกษา และส่งผ่านข้อมูลไปยังผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ

ยุคที่สาม (พ.ศ.2538-2542) เป็นยุคกำเนิดอินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์ ซึ่งเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

(เนคเทค) ก่อตั้ง ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตสู่บ้านเรือนผู้คน ไร้บริการเชิงพาณิชย์ชัดเจน

ยุคที่สี่ (พ.ศ.2543-2547) เข้าสู่การแข่งขันมากขึ้นของกลุ่มบริษัทโทรคมนาคมและปี 2544 เป็นเวลาก่อตั้งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) พร้อมๆ กับการขยายตัวของเทคโนโลยีเข้าถึงตัวบุคคลและครัวเรือน ให้ได้ใช้เน็ตที่มีความเร็วสูง เช่น บริการ ADSL

ยุคที่ห้า (2548-2552) เป็นยุคเปลี่ยนแปลงมากขึ้น มีคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) เกิดขึ้นปี 2547 ก้าวเข้าสู่เว็บ 2.0 เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) และ Cloud computing การพัฒนาอุปกรณ์โทรคมนาคมให้เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

จากทั้ง 5 ยุค นำมาสู่การมองอนาคตของอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการระดมความคิดจากเหล่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ถึงมุมมองต่อสถานการณ์ต่อการพัฒนาของอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันไปสู่อนาคต

การพยากรณ์ซึ่งถือเป็นโครงการวิจัย Future of the Internet หนึ่งในโครงการ Pew Internet & American Life Project ของสถาบันวิจัย Pew

ดำเนินต่อกันมาตั้งแต่ปี 2005

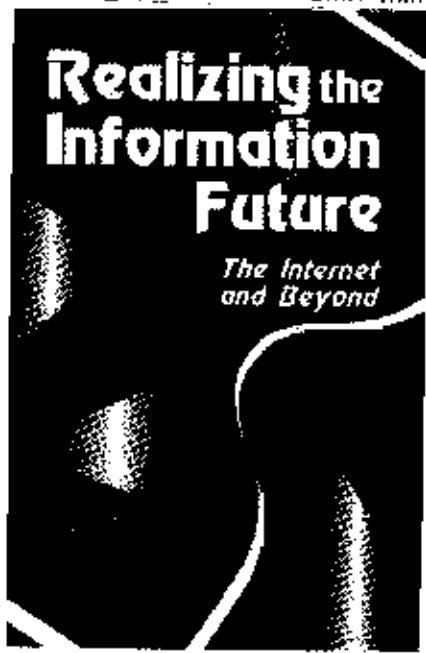
ภาพรวมของอนาคตอินเทอร์เน็ตที่พอให้เห็นทิศทางนั้นคือ ปี 2020 อินเทอร์เน็ตในฐานะเครือข่ายโทรคมนาคมจะยังคงเติบโตต่อไปเรื่อยๆ ทั้งแง่ความเร็วในการใช้งาน พื้นที่การให้บริการ การขยายตัวออกไปสู่อุปกรณ์พกพาชนิดใหม่ๆ มากขึ้น ส่วนอินเทอร์เน็ตในฐานะสาธารณูปโภคจะได้รับความนิยมมากขึ้น กลายเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไม่น้อยไปกว่าสาธารณูปโภคประเภทอื่นๆ

ทั้งอินเทอร์เน็ต จะมีฐานะเป็นตัวทวีคูณ จุดเด่นของบางอุตสาหกรรมจะได้รับการขยายผลแบบทวีคูณผ่านเน็ต เช่น อุตสาหกรรมการเข้าถึงหรือส่งข้อมูลของอุตสาหกรรมสื่อ แต่ในทางกลับกัน ผลเสียของบางอุตสาหกรรมก็จะรุนแรงขึ้น เมื่อถูกนำไปใช้กับอินเทอร์เน็ตเช่นกัน คือ ปัญหาอาชญากรรมและการล่วงละเมิดเน็ต เป็นต้น

นอกจากนี้ อินเทอร์เน็ตจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อรูปแบบการใช้ชีวิตและสังคมในแบบเดิมๆ เพราะเน็ตจะช่วยสร้างบริการรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาแข่งขันกับบริการแบบดั้งเดิม ทำให้เกิดการปรับตัวของโครงสร้างทางสังคมต่างๆ ในบางโครงสร้างอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ภายใน ปี 2020 อย่างเช่น โครงสร้างทางสังคมของสื่อมวลชน อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่ต้องพึ่งพาทีวีสันทนาการ ปัญญา วิถีการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ต การมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัญหาด้านความเป็นส่วนตัว ฯลฯ

เป็นการเชื่อมโยงไปถึงบทบาทของรัฐ ซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการของอินเทอร์เน็ตในทศวรรษหน้า กระแสโลกาภิวัตน์ที่ถูกเร่งขึ้นจากอินเทอร์เน็ต จะเป็นปัจจัยกดดันภาครัฐไทยให้ต้องปรับตัวตามกระแสโลก นโยบายที่ผิดแผกไปจากระดับนานาชาติจะไม่ได้รับการยอมรับ และภาครัฐจำเป็นต้องพัฒนาอินเทอร์เน็ตให้เท่าทันกับนานาชาติ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังสะท้อนมุมมองของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไทยกลุ่มที่ใช้งานเน็ตเป็นประจำในชีวิตประจำวัน และเป็นกลุ่มประชากรชนชั้นกลางที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีมุมมอง เช่น กรณี "สื่อสังคมนิยม" จะได้รับผลกระทบ เนื่องจากคนนิยมอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ความนิยมสิ่งพิมพ์ลดลง แต่ทีวีจะยังเป็นสื่อหลักอันดับหนึ่งอยู่ ซึ่งความเข้าใจในปรากฏการณ์อนาคตดังกล่าว ทำให้มองได้ว่า หนังสือพิมพ์ได้รับผลกระทบสำหรับคนในเมืองที่มีอินเทอร์เน็ตใช้ คนทำสื่อสิ่งพิมพ์จึงต้องปรับสินค้า-บริหารมาเป็นรูปแบบออนไลน์ กระนั้นก็ตาม ในทศวรรษหน้า พื้นที่

นอกตัวเมืองของไทย หนังสือพิมพ์ก็ยังคงได้รับความนิยมอยู่ เพราะผู้คนชนชากรับข่าวสารแบบมีมานาน ทั้งหนังสือพิมพ์ก็ราคาไม่แพงเทียบกับการใช้อินเทอร์เน็ต

มีข้อเสนอที่น่าสนใจด้วยว่า การแข่งขันของสื่อออนไลน์ จะช่วยกระตุ้นให้สื่อแบบดั้งเดิมพัฒนาตัวเอง แม้ไม่สูญเสียสถานะ ด้วยประชาชนทั่วไปยังไม่มีความรู้หรือเข้าใจในการนำเสนอข่าวสารที่มีคุณภาพมากพอ ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ แต่สิ่งที่จะทำให้อุตสาหกรรมต้องปรับตัว คือ ต้องนำเสนอให้มีคุณภาพมากกว่าเดิม พัฒนาความน่าเชื่อถือให้มากขึ้น หมดยุคของการควบคุมและชี้นำสังคม เพราะวันนี้ทุกคนมีปากกาเหมือนกัน

นี่เป็นบางส่วนของมุมมองอนาคต "อินเทอร์เน็ต" เมืองไทย ที่เกี่ยวข้องกับวารสาร ถูกพยากรณ์ไว้ในทศวรรษหน้า